

Európa Kulturális Fővárosai 2026-ban: a finn Oulu és a szlovák Trencsén

Az Európa Kulturális Fővárosai program minden évben Európa kulturális örökségének gazdag változatosságát ünnepli a különböző városok és régiók történelmi jelentőségének, kulturális életének és művészeti örökségének bemutatásával. Idén két minden szempontból különböző települést választottak Európa Kulturális Fővárosának: a jóval nagyobb, kiegyensúlyozott múlttal rendelkező északi, finnországi Oulut és a viharos történelmű, számtalanszor feldúlt közép-európai várost, a szlovákiai Trencsént (Trenčín).

Oulu, Finnország

Oulu Észak-Finnország egyik legfontosabb és legrégebbi kikötővárosa és hivatalosan is Európa legtisztább levegőjű városa. Az északi sark közelsége miatt a téli napokon átlagosan három és fél óráig tart errefelé a nappali világosság, míg a nyári napfordulón mindössze kétórás az éjszaka. Már az 1320-as éveket megelőzően is – amikor a település a svéd királyság és Novgorod közötti viták középpontjába került – kereskedelmi állomásként tartották számon. Városi rangot 1605-ben kapott, és az évszázadok során jelentős ipari és kikötővárossá fejlődött. A XVIII.–XIX. században Oulu a kátrányiparáról volt ismert, a hajók vízszigetelésére használt fenyőkátrányt exportált.

1822-ben egy tűzvész elpusztította a város nagy részét, különösen a fából épült városközpontot. Carl Ludvig Engel építész új városrendezési tervet készített, amely Oulu mai településszerkezetének is alapjául szolgál. A város számos neoklasszicista épülete ebből az időszakból származik. Az oului székesegyház 1832-ben épült, a torony pedig 1844-ben készült el. Másik nevezetessége, az obszervatórium az 1863 és 1910 között működött Oului Tengerészeti Iskolához tartozott, amit az 1793-ban elpusztult oului vár romjain emeltek. Oulu legrégebbi épülete a Turkansaari templom. 1694-ben építették. Távoli elhelyezkedésének köszönhetően menekült meg a városban pusztító nagy tűzvésztől. Mára a város gazdasága szempontjából kiemelten fontos az innováció. Itt található a régió egyik leggyorsabban fejlődő számítástechnikai központja. További fontos iparágai közé tartozik a fa-, a papír-, az acél-, a gyógyszer-, és a vegyipar.

Az Európa Kulturális Fővárosa 2026 programsorozat meghatározó elemei Oulu kulturális fesztiváljai és szervezetei lesznek. A város

Oulu katedrálisa...

... és főtere

egyik legismertebb eseménye a *léggitár-világbajnokság*, amelyet minden év augusztusában rendeznek meg. A világ minden tájáról érkező versenyzők azért lépnek színpadra, hogy láthatatlan hangszereiken játsszanak. Júliusban kerül megrendezésre az *éves Qstock rockfesztivál*. Az Oului Zenei Fesztivál és az Oulunsalo Soi Kamarazenei Fesztivál koncert-élményeket hoz a városba. Ír zenével és kultúrával, valamint a gyermekfilmekkel kapcsolatos fesztiválok is találhatók a programban.

Oulu számos fontos múzeumnak ad otthont. Az 1988-ban megnyílt *Tietomaa* volt az első természettudományi központ Finnországban. Az *Oului Múzeum* (korábban Észak-Ostrobothniai Múzeum) a régió történelméről, hagyományos kézművességéről és mezőgazdaságáról szóló műtárgyakat és dokumentumokat őriz. 2026-ban mindkét múzeum új épületben nyílik meg újra. Az *Oului Művészeti Múzeum* a kortárs művészetre összpontosít, és olyan épületben kapott helyet, amely korábban enyvygár és egy bőrfeldolgozó cég székhelye volt. A városban egy fűrészmalom történetének, a vidéki kultúrájának és az oului tengerészek életének szentelt múzeumok is vannak. Oulut azért választották Európa kulturális fővárosává, mert az északi kultúra, a természet és a kreativitás vibrálóan sokszínű ötvözetét kínálja a számi művészettől és a sarkvidéki konyhától kezdve a fényfesztiválokig át az új ökoművészeti ösvényekig.

A szervezők változatos programokat, eseményeket és élményeket ígérnek, amelyekre minden héten több száz – Ouluból, Finnországból és Európából érkező – alkotó részvételével kerül sor. A város „*Kulturális éghajlatváltozás*” témájú programja a jelenlegi globális kihívásokra összpontosít, köztük az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képességre és arra, hogy miként lehet erősíteni azt a kulturális tudatosság által. A város fő törekvése, hogy a közönséget elgondolkoztassa arról, hogyan keletkezik a kultúra az adott térségben és mi módon fogadják be, illetve osztják meg azt.

Trencsén, Szlovákia

Trencsén (Trenčín) Nyugat-Szlovákiában, a cseh határ közelében, a *Vág folyó* két partján fekszik. A Középső-Vágvölgy legnagyobb városa, mintegy ötvenötezer lakossal. Környékén már kétszázezer évvel ezelőtt is élhettek emberek. A szláv *trnka* = *kökény* főnévből eredő ugyan csak szláv *Trnka* személynévből keletkezett. Ebből fejlődött ki a magyar *Trencsén* és a szlovák *Trenčín* név is.

Története a római korig nyúlik vissza. A trencsényi vár alatti sziklafalon egy római légió győzelmét megörökítő, i. sz. 179-ből származó felirat található. A történelmi krónikákban Trencsén először görögül, Leukaristos (Λευκαρίστος) néven került említésre. Trencsén fontos középkori város volt. A történelem során dinasztikus háborúk, belső lázadások és pestisjárványok is próbára tették. A tatárok eredménytelenül ostromolták. Csák Máté tartományi székhelye volt. 1335-ben a városban írták alá a Trencsényi Békeszerződést. A III. Kázmér lengyel király és *Luxemburgi János* cseh király között létrejött megállapodás megoldotta a régóta fennálló közép-európai területi vitákat, egységesítette az adókat és a kereskedelmi útvonalakat. Ennek eredményeként a várost ma a „béke helyének” nevezik, és része annak a tíz különböző európai országban található várost felölelő hálózatnak, ahol békeszerződéseket írtak alá. 1412-ben *Luxemburgi Zsigmond* Trencsént szabad királyi városi rangra emelte, így egyenlő jogokat élvezett Budával és Székesfehérvárral, s a magyar királyság legjelentősebb városai közé tartozott. 1790-ben nagy részét egy hatalmas tűzvész pusztította el.

A városképet a középkori trencsényi vár uralja, amely egy dombon található, és a városra néz. A barokk stílusú *Xavéri Szent Ferenc piarista templom* a XVII. századból származik, a pestisoszlopot 1712-ben állították, annak a két évvel korábban kitört járványnak az emlékére, amely-

Hotel Tátra

Trencsén, 1908

ben több mint ezer ember halt meg. A közvetlenül a vár alatt található szecessziós *Hotel Elizabeth* 1902-ben nyílt meg.

A Trencsényi kerületben számos kulturális nevezetesség található, pl. fenséges várkastélyok, történelmi fürdővárosok és lenyűgöző természeti szépségek, köztük a *Sztrázsó-hegység* és a *Fehér-Kárpátok*. Minden évben jelentős fesztiváloknak, művészeti eseményeknek és közösségi kezdeményezéseknek ad otthont. A *Pohoda* Szlovákia leglátogatottabb fesztiválja. Ez a szabadtéri fesztivál az alternatív, klasszikus, elektronikus, punk és világzenét ötvözi az irodalommal, a táncsal, a képzőművészettel, a filmmel és a színházzal. A *European Festival Awards* 2025-ös díjátadóján Európa legjobb közepes méretű fesztiváljának választották. Trencsén számos múzeumnak ad otthont. Az *M. A. Bazovský Galéria* egyedülálló gyűjteményt kínál a XX. századi szlovák művészet alkotásaiból, valamint *M. A. Bazovský* műveiből, akinek festményei a szlovák vidék lényegét ábrázolják. A városközpontban található *Trencsényi Múzeum* természetrajzi és helytörténeti gyűjteményekkel rendelkezik. Trencsénben az egyetlen fennmaradt középkori polgárház a *Hóhérház*, amely egykor börtönként szolgált.

2026-ban Európa kulturális fővárosaként Trencsén új életet kíván lehelni a helyekre, és új kulturális lehetőségek teremtését ígéri. Felújítják a helyi könyvtárat, és a *Creative Institute Trenčín (Trencsényi Kreatív Intézet)* nevű új szervezet célul tűzte ki, hogy a városban s a régióban megváltoztatja a kultúrával kapcsolatos gondolkodásmódot, kultúraszervezést. Az év témája a „*A kíváncsiság felébresztése*”, amely több száz rendezvényen kel életre, a nagy fesztiváloktól a kisebb környéki eseményekig. Mindezt hat témára bontva valósítják meg: a természet, a város, az emberek, a kultúra, valamint a közösség és Európa. A projektek között van például a belvárosban megrendezendő fényművészeti fesztivál, valamint a „*Városhelyek*” projekt, amelynek célja, hogy olyan helyekre is elvigye a művészetet, mint a postahivatalok, a kórházak, a rendőrsők és a munkaügyi hivatalok. Kiállítás nyílik a művészet és a mesterséges intelligencia találkozásáról *Végtelen visszaszámlálás* címmel. A Kulturális Főváros rang egyedülálló infrastrukturális fejlesztési programot is hoz a város történetében, a történelmi emlékek széleskörű helyreállítását és felújítását jelenti.

Vízer Balázs

